

Duurzaam handelen

Een onderzoek naar een
normatieve grondslag
van het milieurecht

mr. dr. H.C. Borgers

Kenmerken van het huidige "omgevingsrecht"

AT OSBORNE LEGA
LAWYERS & CONSULTANTS

- Leefomgeving is primair zorg van de overheid
- Grondstructuur is instrumenteel en procedureel
- Stelsel met sectorale sturingsfilosofie en gelede normstelling
- Voorkeur voor harde normstelling (centrale, technische eisen)

Kenmerken van de "Duurzame fysieke leefomgeving"

AT OSBORNE LEGA
LAWYERS & CONSULTANTS

- Good governance en eigen verantwoordelijkheid
- Handelen in veelheid van publieke en private gemeenschappen
- Integraliteit, open normen, interactieve besluitvorming
- Actieve overheid die doelen nastreeft (niet neutraal-procedureel)

Knelpunten met het huidige omgevingsrecht

AT OSBORNE LEGA
LAWYERS & CONSULTANTS

- Verantwoordelijkheidsverdeling
 - spanning overheidszorg en eigen verantwoordelijkheid
- Keuzeruimte: rechtszekerheid tegenover flexibiliteit
- Uitvoerbaarheid van het wettelijk stelsel
- Vraagstuk van de transitie naar een duurzame samenleving

Normatieve handelingstheorie voor omgevingsrecht

- Belang van de “duurzame fysieke leefomgeving”
 - Handelen vereist erkenning positie van de ander
 - Duurzaam handelen: belangen hier en nu verdisconteert met belangen elders en later
- Gericht op normatieve interactie
 - Primair omgevingsrecht: normering van en voor duurzaam handelen
 - Secundair omgevingsrecht: juridische instrumenten en procedures

Architectuur voor de Omgevingswet

- “Instrumentele eenvoud” is mooi maar niet voldoende
- “Betere resultaten” vereist méér dan bundelen van wetten
- Naar een “duale architectuur” voor de Omgevingswet
 1. Institutioneel kader (instrumenten, bevoegdheden, normen)
 2. Gericht op duurzame toepassingsresultaten

Duale architectuur: institutioneel kader

- Rollen, procedures, instrumenten, regels, correctie
- Duurzame beleidscyclus

Duale architectuur: duurzame toepassingsresultaten

- Omkering reguleringsperspectief
 - Van overheidszorg naar normatieve interactie
 - Ruimte voor rechtsontwikkeling
- Rechtsontwikkeling hangt af van type normering
 - Reguleren en beheersen
 - Toetsen en oordelen
 - Oriënteren en richting geven
- Normatieve interactie verschilt per context
 - Onderscheid gewone/eenvoudige gevallen en complexe situaties

Consequenties voor de rechtspraktijk

- Ruimte voor contextuele besluitvorming
 - Afstemming van beleidsdoelen, rechtsregels, belangen en duurzame waarden
- Rechtszekerheid
 - Het recht biedt nooit 100% vooraf zekerheid
 - In de toepassing ontstaat zekerheid
 - Zekerheid is voorlopig, tot volgende normatieve interactie

Een model voor contextuele rechtsvinding

- 4 puzzelstukken

Aanbevelingen voor de Omgevingswet

- Codificeer de het belang van duurzame fysieke leefomgeving
- Uitgangspunt = eigen verantwoordelijkheid
- Primaat van open normen: zorgplichten en beginselen
- Ruimte in het recht vereist wettelijk stelsel dat uitgaat van interactie op basis van waarden en belangenafstemming
 - Instrumentele werking is secundair
 - Sociale werking (gebruik in praktijk) is primair

